

Esposti

2018/1

Päätoimittaja Tuure Äikäs

Taittäjä Jooa Lindqvist

Siiri Luukkonen

Sumuel Valo

Susanna Akkila

Erityiskiitokset:

Linnea, Roosa, Saaga ja Kaisa

Laura ja Lotta

Alex ja Eeli

Pääkirjoitus	-	4
Unelmoidaan	-	6
Uhkaava uusi maailma	-	9
Ykkösten terkkuja abeille	-	11
Abien terkkuja ykkösille	-	14
Tikkakosken mannekiini ja Tietäjä iänikuinen – Keitä he ovat?	-	17
Villi nuoruus – vai?	-	20
Välikokeet: Avun tai ahdistuksen lisääjiä	-	22

Pääkirjoitus

Voiko kännykkämerellä surffata?

Olin marraskuussa Marilyn Mansonin keikalla Helsingin Jäähallissa. Keikka oli todella hyvä, mutta en päässyt kentällä aivan eteen. Olen fiilistellyt keikkoja lähes aina lavan edessä. Nyt kauempana lavasta olin keskellä yhtä tämän ajan ilmiötä. Tarkoitin kännykkämerta, joka kaikessa loistossaan kertoo jotain tästä ajasta. Yleisössä suurella osalla on kädessään puhelimet, joilla otetaan kuvia tai videoita. Kuvasin itsekkin Snapchattiin videota, vaikka olin päättänyt etten kuvaa.

Kesällä Rammsteinin keikalla screenillä näytettiin tekstiä “älä tuhlaa aikaasi kuvaamiseen, nauti esityksestä”. Moni muukin bändi ja artisti on puhunut samasta asiasta. Puhelimet vaikuttavat yleisön ja esiintyjän väliseen vuorovaikutukseen. Kuten Nighwishin Floor Jansen sanoo katsovansa mieluummin ihmisten kasvoja kuin kännykkämerta. Jack White kertoo keikan aluksi yleisölle, että konsertissa on kuvaaja, ja video tulee Youtubeen. Eli vink vink, älkää kuvatko... Disturbedin laulaja keskeytti viime vuonna biisin ja vaati yhtä fania laittamaan puhelimen taskuunsa. Slipknotin laulaja Corey Taylor heitti eturivissä olevan fanin puhelimen lattialle. Jopa Adele sanoi kesken keikan yhdelle katsojalle, että ulos jäi satoja faneja, joten älä kuvaa, vaan kunnioita tätä keikkaa. Please.

Esiintyjän näkökulmasta kuvaavat katsojat eivät elä hetkessä ja tunnelmassa mukana. He eivät koe keikkaa, vaan dokumentoivat sitä. Jos esiintyjä tekee jotain yllättävää, vaikka hyppää yleisöön surffaamaan, se jää kokematta. Ja kuka ottaa esiintyjän kiinni, jos kaikki kuvaavat...

Leffateatterissa puhelimen käyttö ja sillä kuvaaminen on kiellettyä, koska näytöt häiritsevät takana istuvia katsojia. Keikoilla kuvaajan takana seisova joutuu katsomaan esiintyjää edessä olevan puhelimesta.

Katsoin Youtubesta brittiläisen Musen keikkaa vuodelta 2007. Yleisö hyppii, pomppii, riehuu, heiluttaa käsiä ja laulaa mukana. Kännyköitä näkyy vain harvoilla. Vuonna 2017 Musen keikalla Doverissa vain harvat ovat ilman kännykkää, suurin osa kuvaa ja seisoo paikallaan.

Snapchattiin ja Instagramiin on kiva ottaa muutama kuva tai video. Jotkut kuitenkin kuvaavat keikkaa kuin japanilaiset kesäistä Helsinkiä. En tiedä mitä kuvaajat tekevät kaikella materiaalilla, kun puhelimien mikitkään eivät yleensä ole erityisen hyviä, eli ääni rätisee.

Joku yritys on kehittämässä teknologiaa, joka häiritsee puhelimia niin, ettei niillä pysty kuvaamaan. USA:ssa on viimeiset pari vuotta ollut joillakin käytössä YONDR-pussit. Keikkapaikan ovella järkkärit sulkevat asiakkaan puhelimen keikan ajaksi kyseiseen pussiin. Pussia ei saa auki ilman lukon avaavaa levyä, joita on uloskäyntien lähetyvillä. Pusseja on käytössä esimerkiksi Alicia Keysin keikoilla.

Kännykkäpussista tulee mieleeni eräs yläkoulun opettaja, joka kokosi kännyköitä sellaisella innolla, että kaveriltani taisi haljeta näyttö.

Tsemppiä kevääseen,
abeille ja meille kaikille.

Tuure Aikäs

tuure.aikas@eduespoo.fi

Unelmoidaan

Siiri Luukkonen

Välillä päivät tuntuvat tyhjiltä, vaikka mitään ei puuttuisi. On koulu, on kaverit, on harrastukset, on ajatuksia, on tunteita...Kaikkea riittää, mutta jokin puuttuu. Vai puuttuuko? Onko tyhjyydenkin sitten jokin tila?

Tyhjyyden tuntee.

Se ei ole kaipuu eikä se ole viha. Ehkä se on sitten halu ja turhamaisuus siinä tunteen päällä, mille ei löydä ratkaisua, mitä ei edes tunne, mutta samaan aikaan tuntee ja aivan liian hyvin. Tuntee vain tyhjää. Kuin joku kolistelisi metalliputkea ja se vain jatkaisi kaikumista eikä ikinä lakkaisi.

Mutta toisaalta tyhjyys tuntuu televisiolta, joka ei ole päällä ja vesilasilta ilman vettä.

Tältä minusta tuntui, kun elämäni harrastus oli ohi. Välillä tuntuu vieläkin, mutta eri syistä. Vähän kuin olisi avomerellä, mutta ei edes näkisi ravintoa

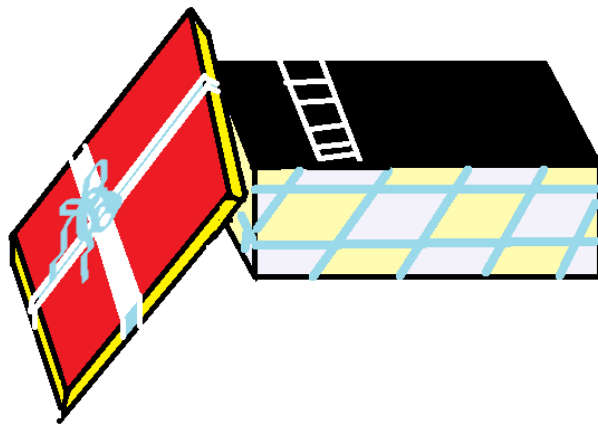
siinä liian suuressa meressä, missä on soutuveneellä. Sillä veneellä koettaa vaan edetä, mutta lopulta soutaa ympyrää, yksin.

Uskon että pohjimmainen syy sille, miksi minä noin tunsin ja tunnen, on siksi, että ei enää ollut unelmaa. Asetin ehkä itselleni tavoitteita, mutta en ollut iloinen, kun ne saavutin. Tavoitteeni oli, ettei koeviikolla tulisi kuutosia. Näin alas olivat minun tavoitteeni tippuneet.

Tunne, jossa mikään ei tunnu miltään, on loppujen lopuksi vahva tunne.

Lukion ensimmäisenä vuonna aika lailla kävin koulua ilman minkäänlaista kipinää. Oli semmoinen, no, tyhjä olo. Kai se on sitä itsensä etsimistä, niin kuin kaikki tuppaavat sanomaan, enkä väitä, etteikö olisi. En tiennyt, minne haluan lukion jälkeen, en edes tiennyt, mitä tekisin lukiopäivän jälkeen, että se automaisuuden olotila katoaisi.

Nyt on tuo tunne kadonnut. Siihen on syy. Minulla on unelmia, realistisia sellaisia. Jokaisella on varmasti aivan eri keino tuon tunteen kadottamiseen, mutta minulle se oli uuden päämäärän saaminen. Unelma, jota kohti mennä.

Unelmat vievät eteenpäin.

Kun edessä on haasteita, eivät ne haittaa, sillä niiden jälkeen on aina hieman lähempänä unelmansa saavuttamista. Saan voimaa niistä. Onko mitään mahtavampaa kuin huomata, että on kehittynyt matkan varrella! Eikä edes haittaa, vaikka matka kestäisi, kun tietää edessä olevan vaan hyvää. Tämä vaatii minulta sen, että olen ensinnäkin sujut itseni kanssa ja tyytyväinen itseeni edes jollain tasolla. Eihän se kellekään nykynuorelle helppoa ole eikä se käskystä käy. Mutta jos soimaisin itseäni koko ajan, etenisinkö ollenkaan? Ehkä se olemattomuuden tunne sitten loi minuun sen, etten enää jaksaa haukkua itseäni, vaan koetan ymmärtää itseäni. Tahtoni kehittyä kasvaa jatkuvasti! Ehkä se tyhjyys oli sen arvoista, ja ilman sitä en vieläkaan tuntisi itseäni.

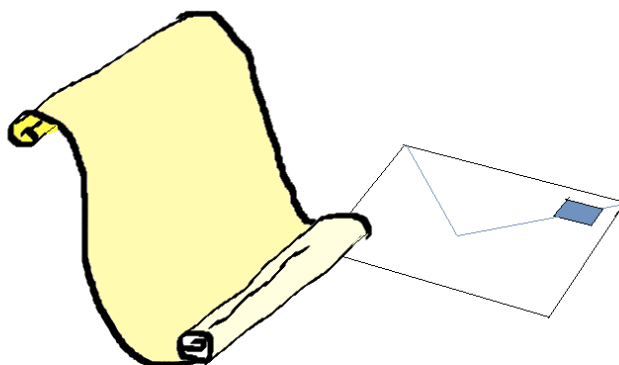
Ilman unelmia oloni on tyhjä. Olen oppinut tämän.

Tyhjyys ja unelmat ovat kuin Yin ja Yang. Ne kohtaavat, mutta ovat silti etäällä.

Tyhjyyden aiheuttaa se, että tekee asioita, koska niitä pitää tehdä, mutta ei tee niitä omasta tahdosta. Kaikki tuntuu turhalta. Sitä vaan luovuttaa niin helposti niin helppoissakin asioissa. Sitten, kun on realistinen tavoite, tekee asioita, koska haluaa. Esimerkiksi lomat ovat minulle aikaa tehdä työtä kaksin kerroin ja se on oikeastaan aikas jees.

Tunteja kuluu, mutta se ei haittaa. Olen tunneista iloinen, sillä nyt on jotain, mitä kohti mennä. Ilman sitä tuntisin kaiken työn olleen turhaa. Unelmat auttavat, ne antavat itsetuntoa sekä rohkeutta ja valavat uskoa - itseen.

Minua kerran pyydettiin kertomaan yhdestä asiasta, joka minulle elämässäni on tärkeätä. Tässä on siihen vastaus. Unelmoiminen.

Uhkaava uusi maailma

Sumuel Valo

”Nähdään”, Lain huikkaa ja heilauttaa kättään laiskassa kaaressa.

Liikerata päättyy kontaktilevyille, ja violetti valoviiru liukuu hänen sormiensa päältä. Lukko hurahtaa ja ovi avautuu sihahtaen hiukan. ”Hyvää päivää, tarkastaja Lain Kolmi”, hissi toivottaa. ”Seuraavan työpäivän alkuun viistoista tuntia ja neljäkymmentä seitsemän minuuttia”, se jatkaa rutiinilla tiedotteisiin, ”metroverkossa ei ole häiriöitä ja tärkeimpänä kotimaan tapahtumana presidentti on allekirjoittanut sopimuksen viimeisen metsän suojelemiseksi.”

Hississä on Lainin lisäksi vain yksi matkustaja, joka nojaa kädet levällään vasemmanpuoleisen seinän kaiteeseen. Hän tuijottaa tiiviisti ohi viilettävää kaupungin siluettia. He ovat vielä niin korkealla, että pilvenpiirtäjien huiput piirtyvät savuisen ilman läpi. ”Ihme, että aurinkoakaan enää näkee saasteiden takaa”, kanssamatkustaja sanoo ja nyökkää kevyesti ylöspäin. Se roikkuu väsyneenä valkoisena pallona harmaan taivaan keskellä. Korkeimpien tornien pisteliäät päät alkavat kurottua lähemmäs sitä hissini laskeutuessa. ”Niin”, Lain vastaa hajamielisesti katsellen lasiin pinttyneitä roskapisaraita. ”Mieti, millainen näkymä tulee rakenteilla olevaan pilvenpiirtäjään pahimman saastesuman aikaan”, toinen tuumii viitaten toiselle puolelle kaupunkia kohoavaan rakennukseen. Sen ylimmät kerrokset nousisivat tiheimmän sumun yli.

”Minusta korkeus on enimmäkseen turvallisuusriski. Viimeviikkoisessa oikosulussa kuoli lähes tuhat, ja kyse oli kuitenkin neljä kertaa matalammasta talosta kuin uudessa suunnitelmassa”, Lain vastaa. ”Jos tahdot turvallisuudesta puhua, koko ihmiskunta on riski. Viimeisen metsän suojelelta – olisi parasta, jos maailmanlopun koittaessa kaikki ihmiset tuhoutuisivat ja muut elävät jäisivät jäljelle”, kanssamatkustaja tuhahtaa ja poistuu hissistä.

Lain on yksin lasiseinän kanssa, jonka toisella puolella huojuu pelkkiä samantlaisia läpikuultavia laatikkotorneja.

Metrossa ihmiset ovat avanneet ruutunsa ja kelailevat niitä katseella alas. Todennäköisesti he lukevat uutisia, tai keskustelevalta. Lain hipelöi hetken laitteen kulmaa, mutta päättyy nojaamaan vasten metron ikkunaa

kämmenselkä kylmään lasiin litistyneenä. Lisää ihmisiä pelmahtaa sisään. Kukaan ei puhu, vuorotellen jokaisen kasvot saavat vaaleansinisen sävyn ruutujen valosta. Hiljaisuutta halkovat kimeät kiihdytysäänät. Metro kiittää maan alla ja maan päällä ja toisinaan Lainin on vaikeaa erottaa, missä on. Aina vaikuttaa yhtä hämärältä ja masentavalta, ja äkkiä Lainille avautuu, miksi niin monet ihmiset ovat tehneet massamuuton virtuaalimaailmaan. Siellä on se tulevaisuus, jota kaikki toivoivat parisataa vuotta sitten: värikäs, puhdas ja huoleton.

Lain huomaa ajaneensa kolme pysäkkiä liian kauas tuijotellessaan tasaista puuroa, miettien sävyjä, joita näkee vain ruudulta.

"Hei kulta", Lain sanoo ja silittää lapsensa hiuksia kävellessään tämän ohitse eteisessä, "mitä koulussa oli tänään?"

"Meillä oli teemapäivä jossa käsiteltiin 2000-luvun alkua", Ika huudahtaa ja nykii laukustaan ruutua. "Minä olin kouluryhmässä. Katso, me saatiin vaikka mitä materiaaleja! Me tehtiin kaikkia tehtäviä että miten vaikka silloin kahdeksanvuotiaiden koulupäivät eroavat meidän koulupäivistä. Meillä ei esimerkiksi ole ollenkaan käsitöitä, mutta silloin tehtiin kahdella tunnilla viikossa, mitä ne oli, villasukkia tai.... huopitattuja? Huopalettuja?

Huovutettuja! Huovutettuja helmiä."

"Aika jännää", Lain sanoo hymyillen tytön innokkuudelle. "Sata vuotta sitten oli vielä niin kylmä, että pipoja ja hanskoja tarvittiin. Haluaisitko, että teillä olisi sellaista? Kutomista, tai vaikka ruoanlaittoa?" Lain kysyy. Tyttö lysähtää makaamaan levälleen lattialle ja kierähtää vatsalleen. "En tiedä. Ehkä se olisi joskus kivaa. Muttei niin usein kuin silloin. Ei tuollaisten taitojen osaaminen ole ehkä tarpeellista."

"Voitaisiinko me tehdä jotain ruokaa viikonloppuna?" Lain ehdottaa.

"Oikeesti? Osaisitko sinä?" Ika nyrpistää nenäänsä hieman. "Kyllä minä muutamia ruokia osaan. Ja keittokirjojen näköispainoksia on varmasti vain yhden napautuksen päässä", Lain sanoo. "Miltä kuulostaisi esimerkiksi pasta ja tomaattikastike?"

"Mitä on pasta?"

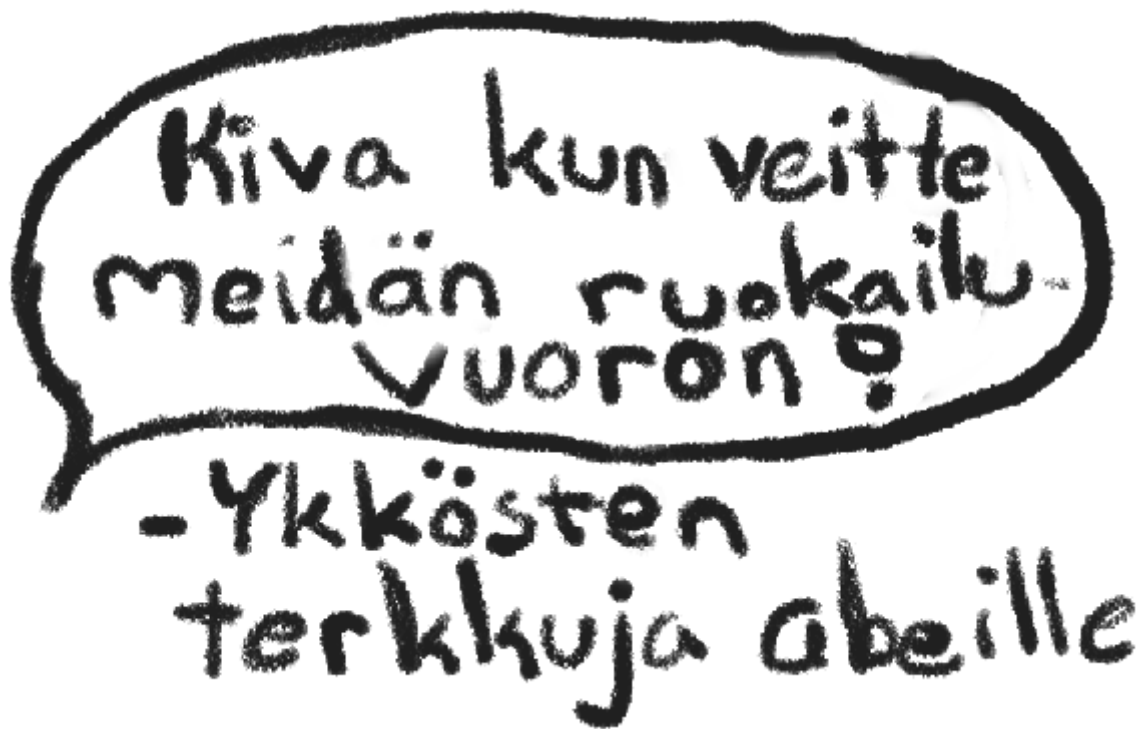
"Se on... vähän niin kuin johtoja. Tiedäthän. Niitä, millä mummi aina yhdistää laitteet toisiinsa. Mutta ne on ohuita ja syötäviä", Lain yrittää kömpelösti keksiä vertailukohtaa. Matoja tai oksia Ika ei ole koskaan nähnytkaan.

"Hyi, ei mitään johtoja! Tiedätkö jotain muuta?"

"No yksi perinteinen lisuke oli perunamuusi, siis maasta kaivettiin juureksia jotka kuorittiin ja-"

"Maasta? Siis jostakin pölystä? Eikö se ollut kauhean vaarallista? Olen kyllä tosi kiitollinen makurakeista."

"Niin minäkin. Säästyy paljon aikaa ja kaikkia ravintoaineita tulee tarpeeksi."

Me ykköset halusimme innoissaan toivottaa abeille terveisiä heidän viimeisen vuotensa lähestyessä loppuaan. Tai no, rehellisesti ottaen, Susanna Akkila halusi meidän kirjoittavan niitä.

Mukana oli niin esseevastauksen pituisia syvällisiä elämänohjeita kuin muutaman sanan mittaisia tsemppauksia. Jotkin tervehdyksistä olisivat olleet loistavia, jos niiden käsialasta olisi vielä voinut saada jotain selvää.

Pidemmittä puheitta tässä olisi parhaita paloja kokoamistamme tervehdyksistä:

Jatko-opintoihin ja kirjoituksiin annettiin paljon toivotuksia. Nämä halusimme mainita ensimmäiseksi, sillä ykköset osaavat varmasti neuvoa suunnattomalla kokemuksellaan olemaan murehtimatta niiden suhteen.

Yleisesti ottaen tulevaisuudennäkymistä kerrottiin paljon esimerkiksi seuraavasti: "Pidä pää kylmänä, niin kaikki menee hyvin. Jatko-opinnoista ei kannata välittää liikaa, koska omat ajatukset muuttuvat ajan myötä."

Moni tervehdyksistä kuitenkin osoitti myös sympatiaa abeihin kohdistuvan stressin suhteen. Eräs oppilas kirjoitti suorasanaisesti: "Tiedän, että abivuosi

on varmasti stressaava, mutta yrittäkää olla stressaamatta, koska se ei hyödytä mitään.”

Hauskanpitoon otettiin kerrankin myönteisesti kantaa. Useimmissa terveisissä pyydettiin tekemään itse raskas työ ensin ja sen jälkeen viettämään aikaa yhdessä. Yksi toivotuksista nousi selvästi muiden yläpuolelle: ”Asialliset hommat hoidetaan, muuten ollaan kuin Ellun kanat.

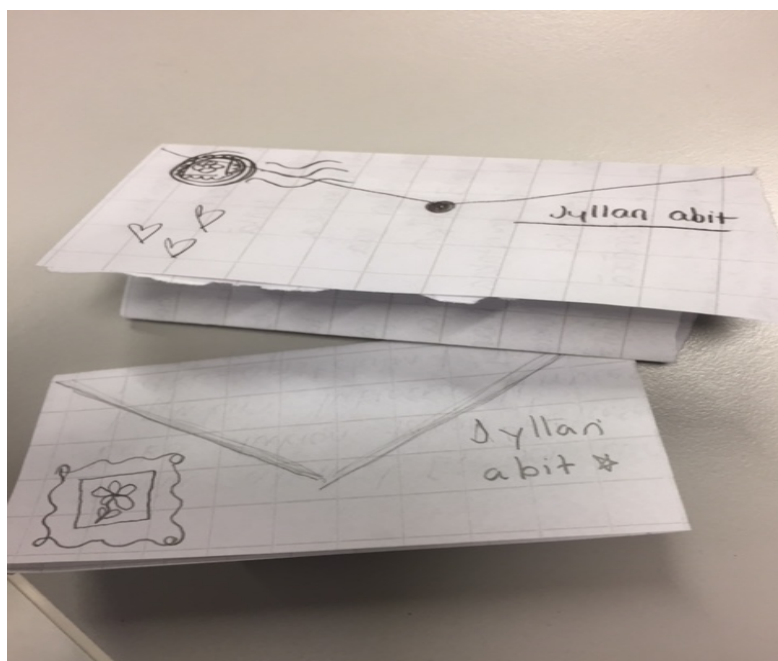
Lukekaa nyt ja dokatkaa myöhemmin.”

Ykköset yrittivät parhaansa mukaan luoda abeille tulevaisuudenvisioita. Moni huomautti tämän viimeisen vuoden olevan vain pieni ajanjakso elämän aikana - kohta alkaa jo aikuisuus ja oman uran luominen, ellei sitä ole jo aloitettu. Eräs motivoiva oppilas kehotti unelmoimaan tulevaisuudentavoitteista, jotta motivaatio kasvaisi entisestään.

Osassa tervehdyksistä osoitettiin myös mielipiteitä uusiin ruokavuoroihin. Yhdessä tervehdyksessä sanottiin: ”Kiva kun veitte meidän ruokavuoron!” Joululoman jälkeinen vaihto on siis selvästi saanut ykköset näkemään nälkää.

Kaikki tervehdykset huomioon ottaen, Espoonlahden lukion ykköset haluavat silti toivottaa abeille parasta mahdollista onnea kirjoituksiin, jatko-opintoihin ja loppuelämään.

Alex ja Eeli

Lisäksi saimme myös sekä vaksilta että ruokalalta lyhyet ja ytimekkäät terkut abeille:

”Opiskeluhuipennus edessä.

Kova tsemppi vaan päällä,

kohta se on ohi”.

-Vaksi

”Syökää kaikkea kohtuudella”.

– Keittäjät

Abien terkkuja ykkösille

Laura ja Lotta

"Pitkitä kaikkea mahdollisimman paljon, jopa omaa elämääsi."

Meillä ykkösillä on kohta kolme jaksoa takana, kun taas abeilla on melkein kolmetoista jaksoa suoritettuna. Heillä riittää siis kokemusta ja tuntuukin järkevältä hakea heiltä neuvoa ja lohtua. Ykköset lähettivät abeille terveisiä ja tsemppiviestejä tulevien ylioppilaskirjoitusten edellä, joten abit kirjoittivat vuorostaan lukiovinkkejä ykkösille.

Ota lukiosta kaikki irti

"Ottakaa lukioajastanne kaikki irti, tutustukaa just niihin ihmisiin keihin haluatte ja älkää jättäkö asioita tekemättä siksi että ne pelottaa. Osallistukaa wanhoihin ja penkkareihin ja muihin juttuihin, jos yhtään tuntuu että haluaisitte osallistua. Nyt kolmosvuonna myös harmittaa, että on painellut kursseja läpi sillä asenteella, että "no kunhan saa vitosen" - lukiolla on yleissivistävä vaikutus vain, jos kursseilla oppiikin jotain, ja nyt lukion loppumetreillä on tajunnut, etten siinäkään suhteessa ole ottanut lukiosta kaikkea irti. Jos nyt aloittaisin lukion uudestaan, en jättäisi asioita rästiin ja menisin paljon enemmän YOLO-asenteella ja panostaisin myös niihin aineisiin joita en kirjoita."

"Älkää olko idiootteja. Kokemuksesta voin sanoa, että mikään kouluun liittyvä ei toimi alkoholin kanssa. Älkää stressatko liikaa!!!! NAUTTIKAA ELÄMÄSTÄ!" Ehkä ei kuitenkaan kannata osallistua wanhoihin kaatokännissä. "Don't take it too seriously, vaikka nyt tuntuu elämänlopulta. Kaikesta selviää! Muista nauttia, koska kun lukio on ohi tulee ikävä. Ota itseäsi niskasta kiinni ja tee se, viivyttele EI auta. Tiedosta omat rajat, mutta ole myös optimisti!"

"Vaikka saavuttaisit mainetta ja suosiota, älä anna kusen nousta päähäsi vaan jaa auktoriteettiasemaasi oikein, ole heikompien puolella ja kumoa koulussamme vallitseva arvomainen järjestys. Tehkää Jyllasta yksi iso

yhtenäinen perhe!

“Ei darrassa koulun tapahtumiin!”

-Nauti lukioajasta, koska se menee huomaamatta ohi.

-On olemassa muutakin elämää kuin koulu.

-Koulun ja urheilun yhdistäminen onnistuu, mutta vaatii oikeasti tarkkaa suunnittelua, joten älkää lopettako urheilua koulun takia, koska urheilu myös tukee opiskelua.

-Pyydä rohkeasti opettajilta apua ja keskustele heidän kanssaan, jos lukioelämä alkaa ahdistamaan liikaa.

-Ennen kaikkea älä kadu päätöstäsi tulla lukioon, vaikka työmäärä onkin suuri, kyllä siitä selviää kunnialla.

-Tsemppiä kyllä se oravanpyörä pian helpottaa!

1. Kuuntele opettajaa tunnilla niin pääset helpommalla.

2. Ota rennosti, mutta älä heitä lukiota läskiksi.

3. Ota kaikki irti lukiosta.

Vinkkejä opiskeluun

“Älkää jättäkö kursseja rästiin, tai jos niitä jää niin ne hoidetaan ihan ehdottomasti ennen kakkosvuoden loppua. Käyn parhaillani läpi aika rankkaa abivuotta samaan aikaan kun monella kaverilla kolmosvuosi on tosi rento eikä koulussa tarvitse enää olla paljoa. Abivuotta ei tarvitse pelätä, on ihan oma valinta, tuleeko kolmosvuodesta lukion rennoin vuosi vai rankin vuosi. Käykää mahdollisimman paljon kursseja ykkös- ja kakkosvuonna ja hoitakaa asiat ajallaan. Kolmantena vuonna olen myös tajunnut kuinka käsittämättömästi kirjoituksissa auttaa, jos on ollut mukana jo kurssien aikana tai edes osalla kursseista, ja jos on edes yhden tai pari kirjaa lukenut kokonaan läpi jo joskus aiemmin lukion aikana.”

“Ottakaa mahdollisimman paljon itsenäisiä kursseja englannissa, kemiassa ja kaikessa muussa minkä voitte tehdä kotona.”

“Arvosanat eivät määrittele sitä, osaatko oikeesti.”

“Läksyt on turhia.”

“Jos on ongelmia opettajien kanssa, ota yhteys @isoweenars ig. Kuuntele spotify Iso Weenars.”

“Muistakaa opiskella!”

“Muista hymyillä. Ole rohkea ja opettele avaamaan suusi. Lähde opiskelemaan sellaista ainetta, joka kiinnostaa ja josta on tulevaisuudessa itsellesi hyötyä. NAUTI NYT TULEVASTA KESÄSTÄ! (seuraavat kesät koostuvat kirjoista ja yo-pänttäyksestä.) Älä stressaa, ajan kanssa kaikki loksahda omalle paikalle!”

“Nuku tarpeeksi!”

“Älä ota liian vakavasti. Tää on nopeesti ohi.”

Lukion jälkeen

“Ei väliä, vaikka et tiedä vielä mikä susta tulee isona. Sulla on aikaa miettiä sitä lukion jälkeenkin. Mutta käy lukio loppuun. Elä tässä hetkessä!”

“Aina on mahdollisuuksia ja uusia alkuja!”

Suuri kiitos abeille vinkeistä! Päättäkäämme tämä neuvojen lista tähän:

“Sinä kylmänä ja myrskyisenä yönä, kun myörit sänkysi pohjalla vatsa kurnien nälästä, älä ajaudu kadotukseen Soukan grillille. Paitsi jos haluat muuten vain turpaan tai vatsavaivoja.”

Tikkakosken mannekiini ja Tietäjä iänikuinen – Keitä he ovat?

Tuure Äikäs

”Aika velikultia”. Näin loppuu yksi Suomen suosituimmista kirjoista, eli Väinö Linnan vuonna 1954 julkaistu Tuntematon sotilas. Näin voisi loppua myös Elias Lönnrotin 1848 kokoama Suomen kansalliseepos Kalevala. Kalevala kokosi yhteen suomalaisten muinaisia uskomuksia ja tarinoita, kun taas Tuntematon sotilas oli ensimmäisiä sotaa kritisoivia kirjoja. Molemmat kirjat ovat klassikoita, jotka ovat vaikuttaneet vahvasti suomalaiseen kulttuuriin. Kirjat ovat muodostuneet ilmiöiksi, niitä siteerataan ja niihin viitataan jokapäiväisissä keskusteluissa ja lehtijutuissa.

Molempien kirjojen menestyksen takana on helposti samaistuttavat henkilöt. Hahmot on rakennettu taitavasti ja niillä on myös joitakin yhdistäviä tekijöitä, kuten luonteenpiirteitä. Kirjojen mieshahmoilla on rakennettu kuvaa suomalaisesta miehestä. Jos joku mies on esimerkiksi kovaluonteinen, voidaan sanoa, että hän on kuin ”Tuntemattoman Lehto” tai ”Kalevalan Kullervo”.

Alikersantti Lehto on kasvanut ilman vanhempia. Hän ei missään vaiheessa kerro lapsuudestaan tai nuoruudestaan tarkemmin muille miehille. Lehto on oppinut vihaamaan kaikkea ja kaikkein eniten hän vihaa heikkoutta, koska se muistuttaa häntä lapsuudesta. Sen takia hän halveksii sotamies Riitaojaa, jonka arkuus ja heikkous edustaa kaikkea sitä, mitä Lehto vihaa. Muut sotilaat kunnioittavat Lehtoa hänen kovuutensa takia. Lapsuuden koettelemukset purkautuvat silmittömään raivoon vihollista kohtaan. Myös Kullervo kasvoi ilman vanhempiaan. Untamo niminen mies kaappasi Kullervoa odottavan äidin. Kullervosta kasvaa lopulta vahva mies, jonka Untamo kokee uhaksi. Hän yrittää tappaa Kullervon, mutta lopulta myy hänet orjaksi Seppo Ilmariselle. Kullervo on koettelemustensa takia täynnä

raivoa ja valmis tappamaan kostaakseen omat kokemuksensa ja vanhempiansa kohtalon.

Kummassakin teoksessa on kantavana hahmona kokenut, iäkkäämpi mies, joka hallitsee muita tiedoillaan ja elämäkokemuksellaan. Tuntemattomassa sotilaassa alikersantti Rokka on koko komppanian paras mies. Hän on taistellut jo talvisodassa ja hänellä on vaimo ja lapset Kannaksella. Rokka on taitava sotimaan ja suhtautuu tappamiseen omalla tavallaan: "Minä en ammu muita kuin vihollisia". Rokka ei pidä hiljaisista hetkistä, vaan hänen on pakko puhua koko ajan jotakin. Hän tuntee olonsa epämukavaksi, jos joku on miettelään näköinen. Rokan on myös vaikea toteuttaa toisten antamia määräyksiä ja noudattaa äärimmäistä sotilaskuria. Väinämöistä arvostetaan hänen viisautensa takia. Hän haluaisi vaimon, mutta tässä kohtaa iästä ei ole hyötyä: Väinämöinen on kalevalaisten naisten mielestä liian vanha. Hän kuitenkin lähentelee ja ahdistelee naisia. Väinämöinen ratkaisee asiat ajattelemalla ja puhumalla, mutta välillä hän ajautuu jopa väkivaltaan.

Kalevalassa ja Tuntemattomassa sotilaassa on molemmissa yllytyshullu ja kunnianhimoinen nuori mies. Kalevalassa Lieto Lemminkäinen on kaunis nuori mies, joka etsii vaimoa. Hän tekee Pohjolan Louhen antamia järkyttäviä tehtäviä saadakseen Louhen tyttären vaimokseen. Lemminkäinen on myös suuri sotafanaatikko. Tuntemattomassa sotilaassa kapteeni Jorma Kariluoto

on myös sota-fanaatikko. Hän on taisteluissa ja vapaalla niin tohkeissaan, että muut miehet eivät aina tiedä, miten Kariluotoon pitäisi suhtautua. Hän on valmis toteuttamaan sotilasjohdon kaikki ideat. Hän ei aina ajattele järkevästi, vaan oma kunnianhimo menee järjen edelle.

Molemmissa teoksissa on myös rauhallinen, hyväntahtoinen mies, joka keskittyy rauhallisesti työhönsä. Tuntemattomassa sotilaassa se on luutnantti Vilho Koskela. Hän on rauhallinen johtaja, jonka rauhallisuus tarttuu myös miehiin. Myös Koskela on sotinut talvisodassa ja hänellä on paljon sotakokemusta. Hän suhtautuu taisteluihin kylmähermoisesti ja pitää ajatuksensa tiukasti kiinni työssään. Kalevalassa Seppo Ilmarinen on hyväntahtoinen ja taitava seppä, joka suhtautuu haasteisiin rauhallisesti ja kylmähermoisesti. Ilmarinen haluaa Pohjolan tyttären vaimokseen, joten hän joutuu tekemään Pohjolan emännän määräämiä vaikeita tehtäviä. Ilmarinen selviää tehtävistä rauhallisuutensa avulla.

Mitä miehiä Tuntemattoman Sotilaan ja Kalevalan miehet sitten oikein ovat?

Kun majuri Sarastie kysyy Rokalta, ”Mikäs mies te oikein olette? Rokka vastaa siihen suoraan ja rehellisesti: Miekö? Et sie tunne minnuu? Mie oon Rokan Antti. Maanviljelijä Kannakselt. Nykyään Tikkakosken mannekiini.” Rokan repliikissä kiteytyy suomalaisen miehen arkkityypin monet hyveet: suoruus, itsekunnioitus ja huumorin kautta auktoriteettiin iskevä piikki.

Villi nuoruus – vai?

Espostin toimitus

Pyysimme opettajia kertomaan jonkin hauskan tarinan omilta abiajoiltaan, kun kaikki tuntui olevan mahdollista ja koko elämä tuhlattavana.

Päivikki Fredriksson lähti kirjoitusten päätyttyä juhlimaan läheiseen saareen ystäviensä kanssa.

Samankaltainen oli Timo Postin kesä: hän vietti ystäviensä kanssa joutomiespäiviä monille tutuilla Haukilahden uimarannan päätykallioilla.

Erkki Sipilä meni Jyväskylään opiskelemaan muun muassa kirjallisuutta ja musiikkitiedettä – omien sanojensa mukaan kaikenlaista humpuukihumanismia. Kun hän ymmärsi ettei niistä riittäisi leivän päällisiksi, hän hakeutui Helsinkiin Sibelius-akatemialle.

Sirpa Sirviö-Kettunen asui Oulussa ja haki Oulun yliopistoon opiskelemaan heti valmistuttuaan. Talvisin hän tapasi hiihtää jäisen lahden yli lukemaan tentteihin.

Mari Tirkkosen suunnitelma oli muuttaa välittömästi valmistumisensa jälkeen Helsinkiin, kauas kotoa. Siellä hän teki töitä, ensin pihalla ja sen jälkeen Kluuvikadun Fazerin-kahvilassa. Tämän jälkeen hän pääsi pelaamaan koripallojoukkueeseen ja alkoi etsiä päivätöitä.

Samankaltaisen pakenemisen vimma ajoi Heli Karia. Hänen asui pienessä kylässä keskellä ei-mitään ja työskenteli vanhempiansa kaupassa. Hänen penkkarirekkanaan toimi hevosreki, joka ajoi Tuusniemen päätien päästä toiseen. Samalla kertaa valmistui 54 ihmistä, rekiä oli kaksi ja kyytiin mahtui yksi tai kaksi kerrallaan. Heli meni yksin, päätti ettei hymyile tai heitä karkkia. Hän halusi mahdollisimman pian pois, paikkaan jossa kaikki eivät tunne häntä ja kuvittele tietävänsä hänen asioitaan paremmin kuin hän itse. Se tie vei Turkuun. Sen tien myös piti viedä viikon mittaiselle matkalle etelän lämpöön, mutta kukaan ei lähtenyt matkaseuraksi.

Susanna Akkila ei tyytynyt suunnitteluun, vaan painui Pariisiin. Juhlinta oli niin intensiivistä, ettei hän ollut malttaa tulla hakemaan lakkiaan Suomesta. Rakkaus ja pääsykokeet kuitenkin vetivät takaisin, vaikka hänellä olisi ollut mahdollisuus jäädä ravintolaan töihin Ranskassa, osaamatta ranskaa. Nyt Susanna on naimisissa edellä mainitun rakkaan kanssa, pääsi opiskelemaan ja tekee unelmatyötään

Myös Pirjo Lehessalo lähti ulkomaille. Hän vietti vuoden Kaliforniassa asuen erään perheen luona, tehden erilaisia askareita asuinpaikan vastineeksi. Hän oli päättänyt mennä erään toisen suomalaisen kanssa picnicille. He päätyivät vahingossa keskelle nudistien mielenosoitusta, ja joutuivat luikkimaan pois puistosta vilttinsä alla.

Välikokeet: Avun tai ahdistuksen lisääjiä

Linnea, Roosa Helin, Saaga ja Kaisa

Pian on koeviikko. Kurssien kirjat pitäisi olla luettuna ja niiden sisältö painettuna mieleen. Voisiko kurssin viimeiseen kokeeseen pönttäämistä helpottaa jollain tavalla? Ehkä välikoe auttaisi. Vai auttaisiko? Kiersimme Espoonlahden lukiossa haastattelemassa lukiolaisia ja opettajia. Halusimme tietää, miten opiskelijat ja opettajat suhtautuvat välikokeisiin.

Tässä oppilailta saamamme mielipiteet:

“En ole välikokeiden kannalla, koska siinä on liikaa hommaa yhdelle viikolle. Saan nimittäin melko paljon kotiläksyjä, joten en jaksa sen lisäksi keskittyä kokeeseen harjoitteluun. Toisaalta koealue on tutumpi sitten loppukokeessa, kun on kerrannut välikokeeseen.”

“Pidän niistä, koska joskus opettajat ottavat välikokeessa olleet asiat pois loppukokeesta, mikä lyhentää loppukokeeseen kerrattavaa aluetta.”

“Mulle niistä on ollut apua siinä kurssin päättökokeessa, koska olen jo käynyt koealuetta osittain läpi, ja siten aihe on tutumpi.”

“Koeviikko on hyvä järjestely, sillä koeviikolle on vähemmän luettavaa, mutta raskasta, kun on koko ajan luettavaa ja kokeet ovat peräkkäisinä päivinä.”

“En tykkää välikokeista, sillä niihin lukeminen jää aina liian vähäiselle, kun on muita esseitä ja palautettavia töitä samaan aikaan.”

Saimme monia erilaisia mielipiteitä välikokeista. Monet olivat odottaneet, että lukiossa keskitytään kokeisiin vain koeviikolla. Useat olivat sitä mieltä,

että läksyjä, kokeita ja palautettavia töitä kasaantui liikaa ja aikataulun tekemisestä huolimatta aikaa ei tuntunut riittävän tarpeeksi koulutehtäviin.

Toisille välikokeet ei ole aiheuttanut mitään ongelmia ja he pitävät järjestelystä.

Opettajat hokevat, kuinka aikaa pitäisi jäädä myös rentoutumiseen ja harrastuksiin. Kun välikokeet kasaantuvat muiden koulutehtävien päälle, rentoutuminen jää vähälle ja stressin määrä kasvaa. Tosin samalla koeviikolle kasautuva työmäärä saattaa pienentyä.

Mitä mieltä opettajat puolestaan olivat välikoeviikosta? Haastattelimme neljää opettajaa ja tässä ovat heidän mielipiteitensä:

Mari Tirkkonen sanoo, että on itse käyttänyt välikoeviikkoa joissain määrin, riippuen opiskelijoiden toiveista. Hyvää välikokeissa on se, että ne varmasti auttavat oppimisessa. Hänen mielestään huonoa välikoeviikossa kuitenkin on, että se saattaa aiheuttaa liikaa kiirettä ja stressiä opiskelijoille.

Saana Aarnivuo pitää mielellään välikokeita. Hänen mielestään välikoeviikot ovat hyviä, koska ne jakavat arvioinnin useampaan osaan. Täten ne myös auttavat kokoaikaisen arvioinnin toteuttamisessa, jota uudessa opetussuunnitelmassa painotetaan. Lisäksi hän tykkää niistä, sillä ne jakavat

opiskelijoiden työtaakkaa.

Sirpa Sirviö-Kettusen mielipide puolestaan on pitkälti sama kuin Tirkkosen.

Välikoeviikko saattaa tuntua opiskelijoiden mielestä toiselta koeviikolta ja aiheuttaa paljon stressiä. Lisäksi se on opettajalle myös paljon ylimääräistä kokeiden korjaamista. Välikokeissa Sirviön mielestä huonoa on myös, että se vie tunnin aikaa ja välillä tuntuu, että tunteja on valmiiksi jo liian vähän. Hyvää välikokeissa kuitenkin on se, että ne auttavat jatkuvassa arvioinnissa.

Susanna Akkilan mielestä välikoeviikoissa on sekä hyvää että huonoa. Hyvää niissä on, että arviointi ei jää yhden suorituksen varaan. Tosin äidinkielessä ja kirjallisuudessa arvosanaan vaikuttaa monta ja monipuolista asiaa läpi kurssin, ja kaikki pääsevät onnistumaan joskus ja jossain. Hän kritisoi välikoeviikossa sitä, että opiskelijat näyttävät stressaantuvan siitä aivan liikaa. Tiedon soveltamisen pitäisi tarjota oivalluksia, elämyksiä ja ajatuksia - kokeet ylipäänsä ovat vähän vanhanaikaisia eivätkä ainakaan omassa oppiaineessa edes mittaa opittua.

Välikoeviikko selvästi jakaa mielipiteitä sekä opiskelijoiden että opettajien kesken. Välikokeet ovat varmasti joissain aineissa ihan toimivia, mutta jotkin kurssit saattavat vaatia kaikki käytettävissä olevat tunnit sisällön läpikäymiseen. Näin ei myöskään muodostu toista koeviikkoa, jos kaikki jakson kurssit ei tarvitse koepäivää jakson lopun lisäksi sen keskelle. Tämä ehkä korjaa monia vastaajien mainitsemia välikoeviikon heikkouksia ja voisi näin helpottaa opettajiakin, jos vain esimerkiksi parille ryhmälle jaksoa kohden tarvitsee pitää välikoe.